

Workshop bewonersorganisaties in de energietransitie

voor Haagse bewonersinitiatieven
door Aernoud Olde, 27 feb 2025

DOEL

Bewonersorganisaties (en andere burgerinitiatieven) zover krijgen om actief / actiever, en breder, aan de slag te gaan met het thema energietransitie

BOODSCHAP

De energietransitie is een sociale uitdaging en kan het beste van onderop benaderd worden.

- > vanuit de inwoner
- > met elkaar in de buurt / wijk

Daarvoor zijn talloze inspirerende voorbeelden.

En er is ondersteuning beschikbaar.

AGENDA VOOR VANAVOND

Aftrap en agenda

5 min

1. Voorstelronde

10 min

2. Uitspreken verwachtingen

10 min

3. Wat houdt de energietransitie in Den Haag in?

5 min

4. Waarom dit thema oppakken als bewonersorganisatie?

5 min

5. Concrete voorbeelden

(incl pauze) 60 min

6. Beschikbare ondersteuning

20 min

7. Afsluiting en napraten

...van toegevoegde waarde

Voorstelronde

En uitspreken verwachtingen

Waar gaan we het **NIET** over hebben in deze workshop:

- Discussie over techniek
- Discussie over klimaat

En waarover wel:

- Good practices uit Den Haag (en soms daarbuiten)
- Samenleven in de stad
- Verbindingen leggen tussen mensen

Wat houdt de energietransitie in Den Haag in?

1. De transitie is complex en overstijgt het thema 'energie'
2. Veel impact op de bewoners
 - a. kosten
 - b. impact op het wonen
 - c. impact op de openbare ruimte

Onderdelen van het beleid welke de inwoners en wijken raken

Onderdelen gemeentelijk energiebeleid welke de inwoners en wijken raken:

- * Woningisolatie
- * Aardgasvrij wonen
- * Duurzame Mobiliteit
- * Klimaatadaptatie
- * Circulair leven
- * Vergroenen openbare ruimte
- * en nog veel meer: participatie, omgevingsvisie
- * zaal?
- * Energiebesparing
- * Aardgasvrije wijken
- * Schone Leefomgeving

A START

Stappenplan voor bewonersinitiatieven. Van idee naar actie!

Gebruiksaanwijzing van het Stappenplan

Dit zijn de spelregels van het Stappenplan energietransitie van de gemeente Den Haag. Goed dat jullie dit stappenplan gevonden hebben! Dit stappenplan is een handvat bij het ontwikkelen en testen van jullie idee, jullie kunnen dit stappenplan gebruiken als jullie actie willen gaan ondernemen in de energietransitie, maar ook als jullie al begonnen zijn. Laten we aan de slag gaan.

Hoe gebruik je dit stappenplan?

- Jullie beginnen samen bij START.
- Daarna volgen jullie de nummers begin bij 1 en eindig bij 6.
- Bij geen stappen oversproeien overal wat in te vullen. Ook als jullie iets nog niet weten.
- Voor jullie aan stap 5 beginnen, moeten jullie de Checklist invullen. Deze heb je later tijdens het spel weer nodig.
- Jullie vullen de stappen niet alleen uit, elke stap heeft namelijk een Hulpkaart. Hier staan vragen en tips op om jullie op weg te helpen.
- Zorg wel dat jullie eerst de algemene vraag per stap beantwoorden. Daarna kunnen jullie de bijbehorende hulpkaart gebruiken.

Tips

- Eik idee is goed, je kunt dus geen fouten maken!
- Probeer niet bij elk idee wat jullie hebben midden een 'maar' te gooien. Bekijk jullie ideeën van de positieve kant. Wilde ideeën zijn altijd welkom!
- Werk samen. Weet weten meer dan een.
- Als je iets niet goed kan uitleggen, probeer het dan eens te tekenen! Hoe simpeler hoe beter.
- Blijf de stappen plan doorlopen tot je bij de laatste stap bent.
- Heb je het stappenplan doorgenomen, maar blijft het niet zo'n goed idee? Niet gekrukt, probeer het nog een keer met een ander idee!

Onze uitdaging
Welke uitdaging in de energietransitie gaan jullie oplossen?

↔

Onze motivatie
Waarom is het voor jullie belangrijk om in actie te komen?

B Van idee naar plan

1

Onze ambitie
Beschrijf hier jullie idee en droom voor de toekomst. Wat willen jullie bereiken?

Hulpkaart 1

2

Ons verhaal
Beschrijf jullie verhaal. Wat maakt jullie idee speciaal? Hoe zijn jullie hiermee begonnen?

Hulpkaart 2

3

Voor en door wie?
Voor wie lossen jullie een probleem op? Van wie krijgen jullie hulp?

Hulpkaart 3

4

Onze verwachtingen
Hoeveel tijd gaat het kosten om dit idee uit te voeren? Is er budget nodig? Of bijvoorbeeld bepaalde kennis?

Hulpkaart 4

Checklist

Er is een team van initiatiefnemers

Projectleider - aanspreekpunt gemeente gekozen?

Het is duidelijk welk probleem jullie willen oplossen

Welk energieprobleem lost het initiatief op?

Opwekking? Bevestiging!

Wie heeft er voordeel van?

...van toegevoegde waarde

...van toegevoegde waarde

Hulpkaart 1

? Stel jezelf deze vragen

1. Hoe zouden jullie het idee beschrijven aan iemand die niets weet van de energietransitie?
2. Gaat het idee bijvoorbeeld over energie besparen, gebruik van schone energie of een combinatie?
3. Waarom is het zo belangrijk om dit idee uit te voeren?
4. Hoe ziet de wereld er straks uit als jullie idee is uitgevoerd?

☰ Tips!

1. Vertel duidelijk wat jullie ambitie is. Noem bijvoorbeeld aantallen! Hoeveel mensen willen jullie bereiken? Hoeveel energie willen jullie besparen of opwekken? Sluit deze ambitie aan bij andere initiatieven van de gemeente of bewoners?

Hulpkaart 2

? Stel jezelf deze vragen

1. Hoe zijn jullie op dit idee gekomen?
2. Waarom is dit idee zo belangrijk voor jullie?
3. Wat gaat er mis als dit idee niet wordt uitgevoerd?
4. Hoe wordt de wereld een stukje beter van jullie idee?
5. Beginnen jullie net, of is jullie verhaal al bekend in de stad?

☰ Tips!

1. Oefen je verhaal met elkaar en test bij burens of zij het duidelijk en overtuigend vinden.

Hulpkaart 4

? Stel jezelf deze vragen

1. Welke uitgaven verwachten jullie? Hoe groot zijn die uitgaven? Hoe zijn jullie in staat die uitgaven te doen? Denk hierbij aan subsidies maar ook aan bijdragen van bewoners.
2. Wat zou uitvoering van jullie idee in de weg kunnen staan?

☰ Tips!

1. Als jullie een subsidie aan willen vragen, heb jullie een rechtspersoon en een bankrekeningnummer nodig. Een rechtspersoon is een stichting, een vereniging of een vereniging van eigenaren. De Kamer van Koophandel kan hierbij helpen.

Hulpkaart 3

? Stel jezelf deze vragen

1. Wie zitten er in jullie team? Wie is waar goed in?
2. Zijn jullie bereid jezelf te verbinden aan dit idee? Voor hoe lang?
3. Wie gaan jullie idee gebruiken en welk voordeel halen zij daaruit straks?
4. Met wie willen jullie samenwerken om dit idee uit te voeren? Denk aan aanbieders van technologie of diensten, maar ook aan scholen of kennisinstellingen.
5. Vraag eens rond bij andere bewoners uit de buurt wat zij hebben geleend over de energietransitie en over de wijk.

☰ Tips!

1. Elk teamlid is ergens anders goed in. Waar ben jij goed in? Denk aan techniek, marketing, communicatie, financieel, projectmanagement of relatiebeheer (netwerk bouwen).
2. Als jullie bijvoorbeeld zelf niet genoeg technische kennis in huis hebben, is het goed na te denken om iemand anders hiervoor te vragen of om samen te werken. Dat kan bijvoorbeeld de gemeente, Duurzaam Den Haag, een expert van een bedrijf of start-up, of een andere bewoner zijn. Denk goed na wie jullie nodig hebben!

Hulpkaart 5

? Stel jezelf deze vragen

1. Wat willen jullie zeker weten voordat je gaat beginnen? Denk aan bijvoorbeeld uitzoeken of andere buurtbewoners mee willen doen (draagvlak). Maar ook aan wetgeving en vergunningseisen binnen de gemeente. Als jullie iets met een gebouw willen doen: wie is de eigenaar en wil die meewerken? Mensen van de gemeente kunnen jullie goed helpen bij dit soort vragen.
2. Hoe kunnen jullie de belangrijkste onderdelen van jullie idee al testen of toetsen voordat jullie echt van start gaan?

Hulpkaart 6

? Stel jezelf deze vragen

1. Welke resultaten willen jullie behalen? Denk aan besparing van energie of kosten maar ook aantal deelnemers bijvoorbeeld.
2. Hoe willen jullie jezelf organiseren? Om subsidie te ontvangen kan het nodig zijn om een stichting of een coöperatie te hebben of op te richten. Denk ook aan praktische zaken zoals: moet er een nieuwe bankrekening worden geopend?
3. Welke acties en activiteiten gaan jullie uitvoeren en organiseren?
4. Hoe gaan jullie mensen betrekken bij jullie initiatief? En wie precies?
5. Hoe, wanneer en met wie gaan jullie communiceren over jullie initiatief?
6. Wat zijn de belangrijkste uitdagingen voor het slagen van jullie initiatief? Denk aan genoeg budget vinden, mensen betrekken of bijvoorbeeld de juiste vergunningen krijgen.
7. Hoe ziet de begroting eruit voor jullie initiatief?

☰ Tips!

1. Schrijf de taken per persoon ergens op waar iedereen het kan zien. Zo kun je zelf niet vergeten wat je moet doen, maar kun je ook zien wie je aan moet spreken als je een vraag hebt.

Hulpkaart 7

? Stel jezelf deze vragen

1. Hoe houden jullie het leuk met elkaar tijdens de uitvoering? En hoe maak je irritaties of moeilijkheden in het team bespreekbaar?
2. Hoe blijven jullie als team in contact tijdens een periode waarin weinig actie is?
3. Hoe ga je je successen vieren en leren van tegenslagen?

☰ Tips!

1. Ontmoet elkaar minimaal elke twee maanden of spreek elke twee maanden met elkaar af om samen eens naar deze wegwijzer te kijken. Zo kun je bijhouden of jullie op de goede weg zijn en of er bijvoorbeeld nieuwe taken opgepakt moeten worden.

Hulpkaart 8

? Stel jezelf deze vragen

1. Hoe gaan jullie meten of jullie initiatief een succes is? Denk aan aantal deelnemers of hoeveel bespaarde energie.
2. Kunnen andere bewoners in de buurt of in de stad jullie initiatief voortzetten of uitbreiden?
3. Hoe kunnen andere bewoners leren van jullie initiatief? Denk aan de lessen die jullie hebben geleerd als team of de activiteiten die jullie hebben uitgevoerd.
4. Kunnen medebewoners van de stad jullie verhaal ergens teruglezen of terugzien?
5. Hoe maak je dit bekend?

Sites voor wanneer je meer wilt weten over het beleid:

- Het actuele college-akkoord '23-'26 (p10-13)
<https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/13258506/3>
- <https://duurzamestad.denhaag.nl>
- <https://www.denhaag.nl/nl/natuur-en-milieu/duurzaamheid/>

Waarom dit thema oppakken als bewonersorganisatie?

Concrete voorbeelden

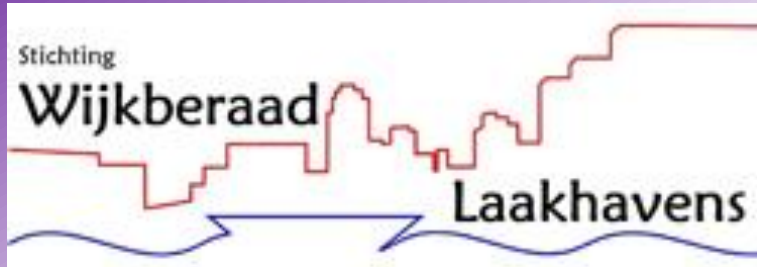
Archipel & Willemspark

- Zonne-energie zelfhulpboek
- Operatie steenbreek
- Ondersteunen energiebank
- Regenwateropvang
- Energiecafé

De activiteiten van de werkgroep zijn gericht op het verduurzamen van de Archipel en Willempark. Daarbij gaat het om duurzaamheid in de volle breedte: groen, energie, voedsel, etc.

Agendapunt 5

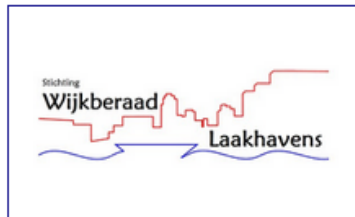
<https://laakhavens.nl/>

WONEN
LEVEN
WERKEN

Handige links

- <https://www.vpngids.nl/veilig-internet/>
- <https://www.haagsverhaal.nl/>
- <https://www.fonds1818.nl/>
- <https://www.denhaag.nl/>
- <https://www.seniorweb.nl/>
- <https://www.consumentenbond.nl/>

Stichting wijkberaad Laakhavens organiseert activiteiten op diverse dagen. Maandagochtend naailes. Woensdagmiddag wordt er gekookt voor kinderen, na de maaltijd vindt er in samenwerking met het Laaktheater een kinderactiviteit plaats.

Maandag

Naailes, 10.00-12.00 uur

Aanmelden

...van toegevoegde waarde

<https://haagsevaders.nl/>

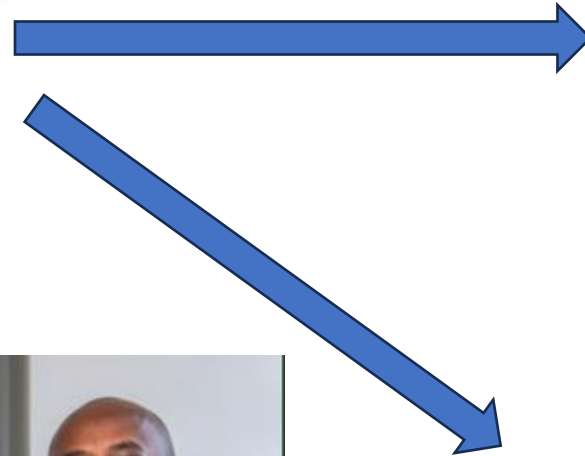
Vadercentrum VO Adam

- raad en daadbalie
- voedselbank
- weggeefwinkel en meer

BERT **LIESBETH** **YONAS**

 SPREEKUR ENERGIEBESPAREN MET ENERGIECOACHES
DONDERDAGEN 15.00 -17.00 UUR
LEER MEER OVER WAT JE ALLEMAAL KAN DOEN OM TE BESPAREN!

Energiebesparing / Team Winterklaar

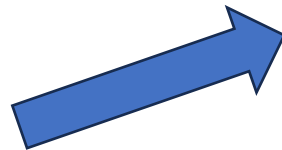
Er worden isolerende gordijnen gemaakt voor mensen die het nodig hebben, ook kunnen we helpen met kozijnfolie, allemaal in combinatie met tips van gecertificeerde energiecoaches.

...van toegevoegde waarde

Duurzaam Bezuidenhout

- groene daken
- deelauto's
- ideeën en ervaringen delen
- compostvat-actie
- subsidie-wegwijzer

<https://bezuidenhout.nl/duurzaam/>

Verzameling links voor subsidies verduurzaming

Gepost op 25 januari 2025 Geplaatst in Geen categorie

...van toegevoegde waarde

GEBIEDSCOÖPERATIE
WYK 25

Mariahoeve

**Samen bouwen aan een
sterke en sociale wijk**

Welzijn Centraal

GCWijk25 werkt aan een samenleving van gelijken waarin iedereen medeverantwoordelijk is en ieder naar vermogen bijdraagt.

[Bekijk de projecten →](#)

Energie voor iedereen

Introductie over energie voor iedereen.

[Bekijk de projecten →](#)

...van toegevoegde waarde

Fixbrigade Mariahoeve

Energie besparen
doen we samen!

Lichtpuntjes FIXbrigade komt **gratis** bij u langs!

Lichtpuntjes FIXbrigade staat ook deze winter weer voor u klaar. De FIXbrigade biedt hulp, zoals het tochtvrij maken van de woning en het aanbrengen van energiebesparende maatregelen. Daarnaast wordt u in samenwerking met Energiebank Den Haag gecoacht in hoe u uw energieverbruik kunt verminderen en kosten kunt besparen.

...van toegevoegde waarde

Energiecoöperatie Moerwijk

Helpt buurtgenoten energie besparen

Deze coöperatie houdt zich bezig met het opwekken van schone stroom. De opbrengsten van de coöperatie worden teruggegeven aan bewoners en gebruikt voor duurzame projecten in Moerwijk. Deze energiecoöperatie is een initiatief van Duurzaam Den Haag. Hieronder lees je over de projecten waarmee de coöperatie momenteel bezig is.

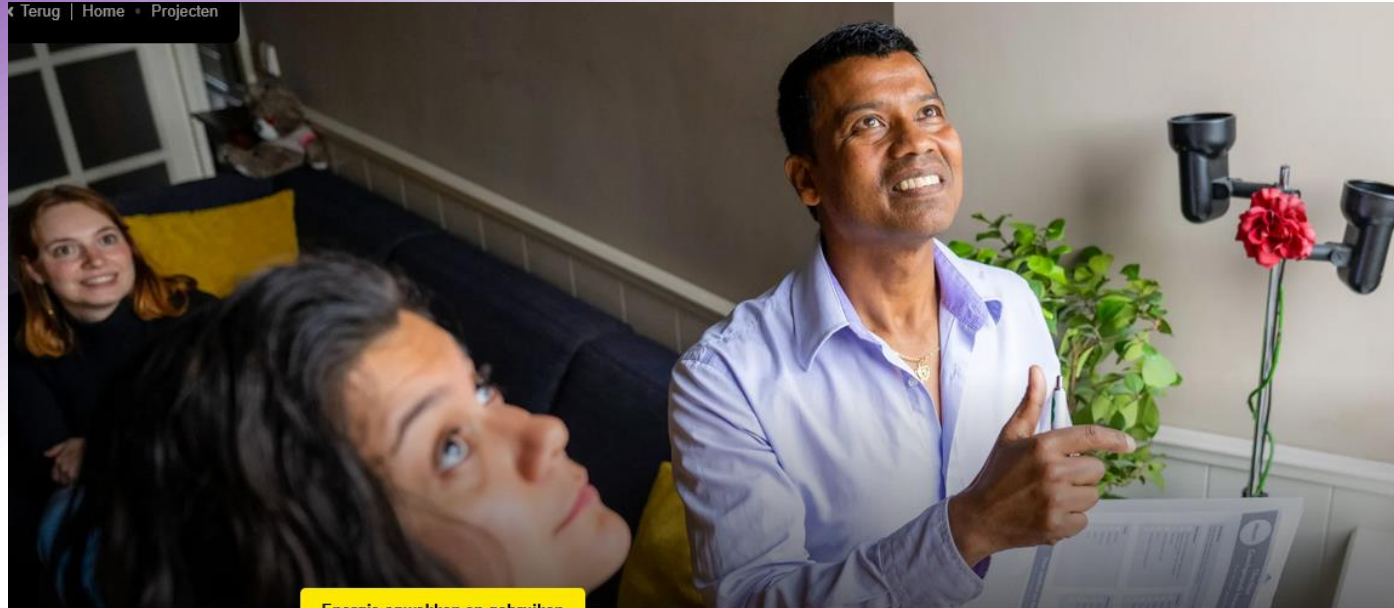

**Duurzaam
Den Haag**

Jouw partner in duurzaam doen

...van toegevoegde waarde

Energiecoaches

Krijg advies van een Haagse energiecoach

Een gesprek is altijd gratis, vrijblijvend en zonder winstoogmerk

**Duurzaam
Den Haag >>**

Jouw partner in duurzaam doen

...van toegevoegde waarde

Warmte

- kennis delen
- energie besparen / gedrag aanpassen
- isoleren, eenvoudig
- isoleren, schil van huis aanpakken
- buurtbatterij
- Individueel aardgasvrij
- warmtenet / bronnet

**Duurzaam
Den Haag** >>

Jouw partner in duurzaam doen

Energie besparen

**Warmte in de
Vruchtenbuurt: het
verspreidt zich door de wijk
heen!**

...van toegevoegde waarde

<https://sterkopstroom.nl/>

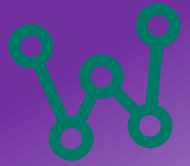
Sterk Op Stroom

Lokale & Duurzame Energiecoöperatie

Wij zijn gewone burens met een buitengewoon idee. Dat je **energie** gééft in plaats van kost. Elektriciteit samen opwekken, opslaan en delen met elkaar. Samen als **coöperatie** in onze ège Vruchtenbuurt.

- duurzaam
- betaalbaar
- smart grid (lokaal onderling energie delen)
> <https://www.local4local.nu/>
- zonnedaken

...van toegevoegde waarde

KetelhuisWG

Samen realiseren we lokale, duurzame en betaalbare energie

KetelhuisWG is de lokale energievoorzijger voor de WG-buurt in Amsterdam Oud-West. Bewoners en ondernemers nemen het heft in eigen handen voor een toekomstbestendige WG-buurt.

<https://www.ketelhuiswg.nl/>

...van toegevoegde waarde

Agendapunt 6

Marja Salman

Tom Egyedi

**Duurzaam
Den Haag >>**

Jouw partner in duurzaam doen

...van toegevoegde waarde

Overige ondersteuning

- Gemeente Den Haag, o.a.
<https://www.denhaag.nl/nl/ondernemen/den-haag-werkt/over-den-haag-werkt/>
- Lokale energie-initiatieven / energie-coöperaties
- Provinciale ondersteuning
- Landelijke ondersteuning / inspiratie

Websites landelijke inspiratie

- festival.wedoenhetsamen.nu/
 - detopvanonderop.nl/
 - Isabewoners.nl/
 - energiesamen.nu/ / buurtwarmte.nu/
 - local4local.nu/
 - milieucentraal.nl/ : Je praktische gids voor iedere duurzame stap
- 12 april Amersfoort
 - november?
 - netwerk bewonersinitiatieven
 - netwerk energie-coöp's
 - lokaal energie delen

...van toegevoegde waarde

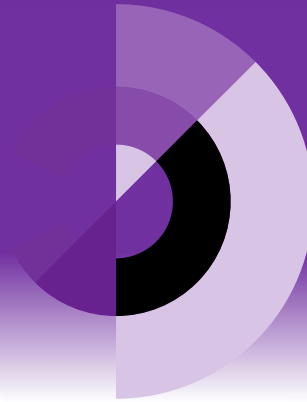
Afsluiting en napraten

Vragen, suggesties, etc:

Aernoud Olde

06-1250.5498

aernoud.olde@gmail.com

pro-sent

interim-management

openbare ruimte

bouwkunde

energietransitie

gebiedsontwikkeling